

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Karla Šimky a soudkyň JUDr. Miluše Doškové a Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobce: **P. B.**, zast. Mgr. Ladislavem Bártou, advokátem se sídlem Purkyňova 6, Ostrava, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, ve věci žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 26. 2. 2019, č. j. OAM-108/LE-LE05-VL11-2018, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 11. 2019, č. j. 61 Az 22/2019 - 37,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovenému zástupci žalobce, advokátovi Mgr. Ladislavu Bártovi, **se přiznává** odměna za zastupování žalobce v řízení o kasační stížnosti v částce **3400 Kč**, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě do 60 dnů od právní moci tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 15. 11. 2019, č. j. 61 Az 22/2019 - 37, zamítl žalobu podanou žalobcem (dále jen „stěžovatel“) proti rozhodnutí žalovaného ze dne 26. 2. 2019, č. j. OAM-108/LE-LE05-VL11-2018, kterým bylo zastaveno řízení o udělení mezinárodní ochrany stěžovateli podle § 25 písm. i) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) pro nepřípustnost dle § 10a odst. 1 písm. e) téhož zákona. Jednalo se již o třetí žádost stěžovatele a důvody v ní uvedené byly stejné jako v předchozích žádostech. Stěžovatel nově uvedl, že je v zemi původu ohrožován neznámými lidmi, které označil za fašisty, protože se hlásí k ruské národnosti, a obává se o svou rodinu. Žalovaný uvedl, že stěžovateli tato skutečnost byla již známá v průběhu řízení o jeho první žádosti o udělení mezinárodní ochrany v roce 2014. V průběhu správního řízení přitom vypověděl, že tyto problémy má již od roku 2002, a měl tedy možnost i povinnost tuto skutečnost uvést již tehdy, pokud ji považoval za natolik závažnou, jako důvod podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Stěžovatel tedy vlastním zaviněním tuto údajně novou skutečnost ve své první žádosti o udělení mezinárodní ochrany neuvedl.

[2] Krajský soud dospěl k závěru, že žalobce měl možnost i povinnost namítanou skutečnost uvést již v rámci řízení o své první žádosti o udělení mezinárodní ochrany v roce 2014; pakliže ji neuvedl vlastním zaviněním, nemůže být považována za novou skutečnost, kterou byl žalovaný

povinen se zabývat jako důvodem, pro nějž by mohl být žalobce vystaven pronásledování z důvodu uvedených v § 12 či hrozící vážné újme podle § 14a zákona o azylu. Krajský soud k tomu dodává, že v žalobě namítané podstatné změny v politické situaci na Ukrajině, které podle žalobce přinesly mimo jiné vzestup nacionalistických či dokonce fašizujících skupin a častější výskyt protirusky zaměřených incidentů, by mohly být důvodem pro meritorní posouzení nynější žádosti žalobce o udělení mezinárodní ochrany toliko v případě, kdy by od předchozí žádosti uplatněné v roce 2014 došlo k natolik závažným změnám v politické, bezpečnostní a lidskoprávní situaci na Ukrajině, které by svědčily o možnosti pronásledování či hrozbě vážné újmy. K posouzení této otázky, jak vyplynulo z obsahu správního spisu, si žalovaný opatřil dostatek potřebných informací o aktuální situaci v zemi původu žalobce, ze kterých dovodil, že od roku 2014 na Ukrajině k žádné podstatné změně nedošlo. Navíc žalobce jako místo posledního pobytu označil město Užhorod v Zakarpatské oblasti, tedy místo, které se nachází pod plnou kontrolou současné proevropsky orientované ukrajinské vlády. K uvedenému nutno poznamenat, že pokud žalobce poukazoval na „podstatné změny v politické situaci na Ukrajině mezi léty 2002 – 2017“, které s sebou přinesly vzestup nacionalistických či fašizujících skupin, pak jde o žalobní námitku, kterou nijak blíže nekonkretizoval ani nepodložil informacemi o zemi původu žalobce.

[3] Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. a zároveň požádal o přiznání odkladného účinku.

[4] Nejvyšší správní soud, po konstatování přípustnosti kasační stížnosti, se ve smyslu § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná (viz usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS).

[5] Stěžovatel namítal, že krajský soud nesprávně posoudil otázku, zda mohl stěžovatel nyní uplatněné důvody pro udělení mezinárodní ochrany uvést již v předchozím azylovém řízení, čímž se krajský soud dopustil zásadního pochybení, které má dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[6] Primárním zdrojem informací podstatných pro udělení mezinárodní ochrany je samotný žadatel. Právě z obsahu jeho žádosti je v následujících fázích řízení vycházeno. Žadatele tedy stihá břemeno tvrzení, důkazní břemeno je poté rozloženo mezi něj a správní orgán. Správní orgán tedy zjišťuje skutkový stav věci v rozsahu možných důvodů udělení mezinárodní ochrany, které vyplývají z žadatelovy výpovědi v průběhu řízení o mezinárodní ochraně (srov. např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 6. 2013, č. j. 9 Azs 1/2013 - 38, ze dne 11. 12. 2015, č. j. 5 Azs 134/2014 - 48, a ze dne 11. 12. 2015, č. j. 5 Azs 134/2014 - 48, nebo rozsudky ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 Azs 22/2003 - 41, a ze dne 26. 10. 2016, č. j. 1 Azs 214/2016 - 32). Přílehlým je v této souvislosti i odkaz na závěry uvedené v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 7. 2005, č. j. 3 Azs 303/2004 - 79, dle kterého „[a]bsence tvrzení azylově relevantních skutečností ze strany žadatele o azyl může být jen stěží nabazována zjištěními správním orgánem jinak získanými“. Nejvyšší správní soud tak v daném případě neshledal důvodnou námitku stěžovatele o nedostatečných skutkových zjištěních, když správní orgán ve svém posouzení věci vycházel právě ze zjištění učiněných v rozsahu možných důvodů udělení mezinárodní ochrany, které vyplývaly z výpovědi stěžovatele.

[7] Jedná-li se o samotný pohovor k žádosti o udělení mezinárodní ochrany, správní orgán rozhodující ve věci mezinárodní ochrany musí podle právního názoru plynoucího z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 7. 2009, č. j. 5 Azs 40/2009 - 74, při osobních pohovorech postupovat tak, aby žadatel o udělení mezinárodní ochrany umožnil

pokračování

předložit v úplnosti důvody své žádosti (shodně též usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 8. 2018, č. j. 5 Azs 78/2018 - 21). Popsané požadavky na dokazování v azylovém řízení žalovaný dle Nejvyššího správního soudu nepochybně respektoval. Stěžovatel měl možnost přednést v úplnosti důvody své žádosti v rámci své výpovědi, přičemž mu byla také dána možnost předložit související důkazy.

[8] Koncept opakovaných žádostí zná právní úprava již poměrně dlouho, přičemž konsekventně vychází z toho, že je třeba, aby v daném případě existovaly „*nové skutečnosti nebo zjištění*“, které musí mít určitou přidanou hodnotu a kvalitu oproti předchozí žádosti o udělení mezinárodní ochrany; to respektuje též relevantní judikatura k opakovaným žádostem o mezinárodní ochranu – viz zejm. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 6. 2009, č. j. 9 Azs 5/2009 - 65, který svůj závěr formuloval do právní věty: „*Hlavním smyslem a účelem možnosti podat opakovanou žádost o udělení mezinárodní ochrany je postihnout případy, kdy se objeví takové závažné skutečnosti, které by mohly ovlivnit hmotněprávní postavení žadatele a které nemohl uplatnit vlastní vinou během předchozího pravomocně ukončeného řízení. Při opakovaném podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany je proto nutno důsledně dbát na splnění těchto podmínek, které mají na straně jedné garantovat určitou přidanou hodnotu této nové žádosti, jenž může vést k jinému rozhodnutí než u žádosti předchozí, a na straně druhé zajistit, aby nedocházelo k účelovému podávání opakovaných žádostí.*“ V tomto rozsudku Nejvyšší správní soud dále uvedl, že „*zpravidla se přitom může jednat o takové skutečnosti, ke kterým došlo během času, a jako takové lze připomenout zejména změnu situace v zemi původu nebo změnu poměrů ve vztahu k osobě žadatele, např. udělení azylu matce nezletilé žadatelky, jejíž žádost již byla pravomocně zamítnuta; k tomu srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 11. 2008, č. j. 9 Azs 14/2008 - 57.*“ Zdůraznil současně, že věcné projednání opakované žádosti je výjimkou, „*kterou je třeba vykládat restriktivně tak, aby byl respektován jeden ze základních principů rozhodování ve veřejném právu, a sice princip právní jistoty, jehož výrazem je i překážka věci pravomocně rozhodnuté.*“

[9] V posuzovaném případě již bylo pravomocně rozhodnuto s tím, že mezinárodní ochrana se stěžovateli neuděluje. Prostým porovnáním první, druhé a třetí opakované žádosti o mezinárodní ochranu lze přitom dospět k jednoznačnému závěru, že stěžovatel staví své důvody v zásadě na tomtéž – legalizace pobytu v České republice, problémy ohledně své ruské národnosti a ozbrojený konflikt na východě Ukrajiny. Není proto důvod nesetrvat u rozhodnutého a podrobovat uvedené důvody znovu věcnému posouzení. A dodal-li k těmto důvodům ve své třetí žádosti stěžovatel to, že je v zemi původu od roku 2002 ohrožován neznámými lidmi, které označil za fašisty, protože se hlásí k ruské národnosti, s čímž spojuje i obavy o svou rodinu, nelze než poznamenat, že o „*novou skutečnost nebo zjištění*“ ve smyslu § 11a odst. 1 zákona o azylu se nejedná. Jde totiž o skutečnost, o které stěžovatel věděl již v průběhu předchozích pravomocně ukončených řízení, a dále – a to především – jde o skutečnost, která sama o sobě nesvědčí o tom, že by mohl být vystaven pronásledování nebo že mu hrozí vážná újma.

[10] Institut azylu slouží lidem, kteří jsou v zemi původu pronásledováni ze zákonem stanovených důvodů (viz zákon o azylu), a obecně není prostředkem pro řešení jakýchkoli problémů (tj. osobních, rodinných či ekonomických) v zemi původu. Legalizace pobytu se záměrem vyhnout se případným nepříznivým důsledkům nezákonného pobytu na území České republiky není v žádném případě důvodem pro mezinárodní ochranu formou azylu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 9. 2006, č. j. 4 Azs 442/2005 – 43, či jeho usnesení ze dne 22. 7. 2014, č. j. 9 Azs 117/2014 – 93).

[11] Jestliže stěžovatel namítl ohrožení své osoby na zdraví a životě z důvodu vzestupu nacionalistických a fašizujících skupin na území Ukrajiny, který by mohl vyústit v konflikt s ruskými hovořícími obyvateli Ukrajiny, je zde třeba poukázat na konstantní judikaturu

Nejvyššího správního soudu (např. rozsudek ze dne 13. 3. 2009, č. j. 5 Azs 28/2008 – 68, č. 1840/2009 Sb. NSS), podle které nestačí k udělení mezinárodní ochrany pouze existence ozbrojeného konfliktu na území země původu žadatele, ale žadateli musí v důsledku takového konfliktu hrozit reálná újma, např. v podobě vážného a individuálního ohrožení života nebo tělesné integrity z důvodu svévolného násilí. V situacích tzv. totálního konfliktu hrozí vážná újma v zásadě každému žadateli přicházejícímu z této země původu či postiženého regionu, neboť pouhá přítomnost na území této země nebo regionu jej vystavuje reálnému nebezpečí ohrožení života a tělesné integrity. Pokud ozbrojený konflikt nemá charakter tzv. totálního konfliktu, musí žadatel „*prokázat dostatečnou míru individualizace, a to např. tím, že prokáže, (1) že již utrpěl vážnou újmu nebo byl vystaven přímým hrozbám způsobení vážné újmy ve smyslu čl. 4 odst. 4 kvalifikační směrnice; (2) že ozbrojený konflikt probíhá právě v tom regionu jeho země původu, ve kterém skutečně pobýval, a že nemůže nalézt účinnou ochranu v jiné části země; či (3) že jsou u něj dány jiné faktory (ať už osobní, rodinné či jiné), které zvyšují riziko, že terčem svévolného (nerozlišujícího) násilí bude právě on.*“ (viz rozsudek ze dne 13. 3. 2009, č. j. 5 Azs 28/2008 – 68, publ. pod č. 1840/2009 Sb. NSS).

[12] K bezpečnostní situaci na Ukrajině se Nejvyšší správní soud vyjádřil např. v usnesení ze dne 15. 1. 2015, č. j. 7 Azs 265/2014 – 17, v němž konstatoval, že „*[n]a Ukrajině nelze ani dříve, ani v současné době klasifikovat situaci jako „totální konflikt“, neboť probíhající ozbrojený konflikt nedosahuje takové intenzity, že by každý civilista z důvodu své přítomnosti na území Ukrajiny byl vystaven reálnému nebezpečí vážné újmy. Nutno upozornit, že se jedná o konflikt izolovaný pouze na východní části Ukrajiny, přičemž jeho intenzita i v dotčených oblastech výrazně kolísá.*“ Odkázat lze též na další rozhodnutí, ve kterých se této problematice Nejvyšší správní soud věnoval, např. usnesení ze dne 31. 3. 2015, č. j. 4 Azs 15/2015 – 28, ze dne 30. 4. 2015, č. j. 9 Azs 13/2015 – 69, ze dne 17. 6. 2015, č. j. 6 Azs 86/2015 – 31, či ze dne 18. 9. 2015, č. j. 2 Azs 194/2015 - 28. Situace na Ukrajině se přitom od doby, kdy byla uvedena rozhodnutí vydána, nezhoršila, spíše naopak – je všeobecně známo, že se konflikt nešíří do dalších jím dosud nezasažených oblastí.

[13] Judikatura Nejvyššího správního soudu poskytuje dostatečnou odpověď na stížní námítky a nejsou ani žádné další důvody pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání. Nepříjatelná kasační stížnost byla proto odmítnuta (§ 104a odst. 1 s. ř. s.).

[14] Nejvyšší správní soud kasační stížnost projednal přednostně (§ 56 ve spojení s § 120 s. ř. s.), a proto nerozhodoval samostatně o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

[15] Výrok o nákladech řízení se opírá o § 60 odst. 3 věta první za použití § 120 s. ř. s., podle něhož žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byl-li návrh odmítnut.

[16] Stěžovateli byl usnesením krajského soudu ze dne 3. 5. 2019, č. j. 61 Az 22/2019 – 19 ustanoven zástupce pro řízení před soudem Mgr. Ladislav Bárta, advokát se sídlem Purkyňova 787/6, Ostrava. Podle § 35 odst. 8 s. ř. s. platí v takovém případě odměnu advokáta včetně hotových výdajů stát. Zástupci náleží podle § 9 odst. 4 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif) ve znění pozdějších předpisů, odměna za jeden úkon právní služby (tj. vyhotovení kasační stížnosti) ve výši 3100 Kč [§ 11 odst. 1 písm. d) citované vyhlášky] a náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 3 citované vyhlášky), celkem tedy 3400 Kč. Odměnu za úkon spočívající v převzetí a přípravě zastoupení nebylo důvodu přiznat, neboť zástupce stěžovatele zastupoval již v řízení před krajským soudem.

[17] Přiznaná částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

pokračování

P o u ě n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. ledna 2020

JUDr. Karel Šimka
předseda senátu